

Fascinujúci slovanský minikmeň v srdci Európy - určite ho nepoznáte

- CZ24 News | 2. ledna 2023

Asi pred tridsiatimi rokmi som sa po prvý krát s prekvapením dozvedel o existencii fascinujúceho mini-minikmeňa slovanských Reziánov, ktorých bolo pôvodne ešte začiatkom minulého storočia okolo 3500. Dnes ich žije na ich území, ktoré je súčasťou Talianska, už len okolo 1200.

Ich vlasťou je ich vlastný mikrokosmos, ktorý sa volá Rezia Údolie. Nachádza sa v ňom dvanásť osád, ktoré tvoria „kráľovstvo“ reziánskych Slovanov.

Rezia leží v Juliánskych Alpách, v talianskom regióne Friaul, vo výške 500 metrov nad morom a prírodne je rozprávkovo krásna.

Vo Friaule žije 600 000 Friauláncov, ktorí majú vlastnú reč – furlánštinu, ktorá patrí k románskym jazykom, do podskupiny retrorománskej. Je v Taliansku uznaná ako regionálna úradná reč a aj ako vyučovací jazyk vo Friaule. Furlánsky sa územie lokálnych Slovanov nazýva Resie a tí zas odvodzujú svoje meno od Rusov: Rusi – Resi.

Malá ukážka z furlánštiny: Tu sêš nassût mus e tu âs di murî mus. Narodil si sa ako somár a ako

somár zomrieš.

Keď som prvý raz počul túto reč, tak som bol prekvapený, že trochu som jej rozumel. Rýchlo som pochopil prečo – má niečo z taliančiny.

Mňa na stopu Rezijáncov priviedol môj dlhoročný priateľ, Riman Paolo, ktorý je germanistom, ale jeho veľkým koníčkom sú Slovania a ich kultúra a dejiny. Veľa sa zaoberal so stopami Slovanov v Taliansku, ako napr. Venétov, zakladateľov Venezie – Benátok – a o Rezijáncoch má množstvo neobvyčajných poznatkov, ktoré vydá v knižnej publikácii. Objavil ich už pred desaťročiami. Rozprával mi o nich s veľkým nadšením a hneď prebudil môj veľký záujem o tento pozoruhodný slovanský „kmeník“, ktorý úzkostlivo dbá na svoje tradície a dojímavo udržiava svoju reč a svoju starobylú kultúru, dobre vediac, že musí tvrdo bojovať proti svojmu zániku.

Spolu s Paolom som bol dvakrát v „kráľovstve“ Rezia (Resia) a bol som uchvátený prirodzenosťou a srdečnosťou tohto slovanského „mininárodiaka“. Ich reč je príbuzná aj so slovinskými korutánskymi dialektami.

V prípade týchto neuveriteľne a až dojímavo svojráznych Slovanov ide o najmenšiu etnickú minoritu v Európe. Svoju kultúru si udržali celé stáročia a jej nadôležitejšími piliermi sú: Samozrejme v prvom rade ich reč a potom sú to ich tance a ich piesne.

Neexistujú však žiadne písomné záznamy v ich reči o tom, ako žili v minulých stáročiach a aj piesne, ktorých je okolo 2500 si udržiavali len tak, že sa z generácie na generáciu odovzdávali len ústnym podaním, ako aj početné historky z ich histórie.

Aj preto bude Paolova kniha vysloveným klenotom, kde bude všetko, čo o Reziáncoch zhromaždil a budú v nej aj jeho vlastné psychologické reflexie a analýzy o nich.

Fakticky každý Rezijánek hovorí od detstva až štyrmi rečami, čo je naozaj obdivuhodné a absolútne unikátne:

slovinsky, taliansky, furlánsky a rezijánsky.

Predpokladám, že sotva niekto z vás počul niečo o furlánskej i o reziánskej reči.

Ak sa Rezijáncov opýtate, či sú Slovinci, tak zaznie veta vo výrazne odporujúcom tóne a taliansky, nie slovinsky: noi non siamo, nie sme. A znie to trochu urazene a aj trochu vzdorovite.

Jednoznačne sa pokladajú za potomkov Rusov a sú na to veľmi hrdí (to ma veľmi prekvapilo – niečo také som nečakal a aj Paolo vôbec neskrýval svoje prekvapenie). A ich reč – podľa ich vlastných výpovedí – obsahuje asi tretinu ruských alebo podobne ruštine znejúcich slov. Ich predkovia prišli na územie, kde žijú dnes, zo severu, asi pred tisíc rokmi.

Ak sa na nich opýtate ale Slovincov, tak tí vám povedia, že samozrejme sú Slovincami.

Záverom už len tolko (aj keď mám mnoho ďalších poznatkov o našich slovanských bratoch z Friaulu), že s mojou slovenčinou som z rezijánskej reči niečo rozumel. Tu je z nej niekoľko slov – skúste ich vylúštiť: lygat, vignat, dulg, must, miso, lyž.

AUTOR: Roman Bednár

[ZDROJ](#)